

Κατὰ τὰ πρῶτα δεκαπέντε ἔτη τῆς ἐνεστώσης ἑκατονταετηρίδος ἡ Ἑπτάνησος πολιτεία, ἔχουσα στρατὸν συγκεκριμένον ἐκ τῶν πλείστων μαχητῶν τοῦ ἡμετέρου ἀγῶνος, διετήρησεν ἀκμαῖον καὶ ἀνεξάρτητον τὸ φρόνημα αὐτῶν, καὶ παρέδωκεν εἰς τὴν μετὰ μικρὸν ἐκραγεῖσαν ἐπανάστασιν καὶ στρατιώτας καὶ ἐμπείρους πρὸ πάντων ὀπλαρχηγούς. Τὴν εὐεργεσίαν δὲ ταύτην τῆς ἀδελφῆς Ἑπτάνησος θεωροῦμεν πολλῶ μείζονα καὶ τῶν χρημάτων καὶ τοῦ αἵματος δι' ὧν ἀφειδῶς συνέτριξαν τὴν ἐπανάστασιν τοῦ 1821 ἔτους τὰ γενναῖα τέκνα αὐτῆς.

Περὶ δὲ τῶν μετασχόντων τοῦ ἀγῶνος λογίων, καὶ τοῦ ὑπὲρ τῆς ἐλευθερίας κηρύγματος καὶ τῆς ἐν τοῖς στρατοπέδοις παρουσίας αὐτῶν, καὶ τῶν ἐκδοθέντων βιβλίων, καὶ τοῦ διακαοῦς ζήλου τοῦ ἀναφλέγοντος πάντας ὑπὲρ τῶν γραμμάτων ἐν μέσῳ κινδύνων καὶ σφαγῶν καὶ ὀπλων κλαγγῆς, θέον ἦν νὰ γραφῇ ὁλόκληρον κεφάλαιον. Οὐδ' ἐπιτρέπει ἡ δικαιοσύνη εἰς τὴν ἱστορίαν, τὴν ἀναγράφουσαν καὶ τοῦ τελευταίου στρατιώτου τὴν ἀνδρείαν ἢ τὴν φιλοπατρίαν, ν' ἀποσιωπήσῃ τὰ ὀνόματα καὶ τὰς θυσίας τοῦ Βενιαμὶν καὶ Κωνσταντᾶ καὶ Φαρμακίδου καὶ Γαζῆ καὶ ἄλλων, οἵτινες καὶ Εὐαγγέλιον καὶ κήλαμον καὶ ὅπλα κρατοῦντες, καὶ λέγοντες καὶ δημοσιογραφοῦντες καὶ παλαίοντες, ὑπολαμπρότερον μὲν ἀλλ' ἴσον τοῖς ἀρίστοις συντέλεσαν εἰς τὴν εὐδῶσιν καὶ, τὸ πάντων σπουδαιότατον, τὴν ῥύθμισιν τοῦ ἀγῶνος, ὃν ὁ λόγιος Ῥήγας ἐδημιούργησε, καὶ ὁ λόγιος Κοραῆς τοσοῦτον προήγαγε.

Τοιαύτας τινὰς παρατηρήσεις, ἀλλὰ καὶ ταύτας μετὰ πολλῆς τῆς περισκέψεως, διότι, κατὰ Θάλητα, οὐδὲν εὐκόλον ὥς τὸ ἄλλοις ὑποτίθεσθαι, ἐπιτέτραπται νὰ ἀποδείξῃ τις πρὸς τὸν συγγραφεᾶ, οὐχὶ κατακρίνων, ἀλλὰ συμβαλλόμενος μᾶλλον εἰς τὴν ἀνέυρεσιν τῆς ἀληθείας καὶ τὴν τελειοποίησιν τῶν ἱστορουμένων. Δύναται πρὸς τοῦτοις ν' ἀπεικασθῇ παρ' αὐτοῦ ὥστε, στηλιτεύων τὰς παρεκτροπὰς τοῦ ἰδίου ἔθνους, νὰ μὴ δικαιολογῇ μὲν αὐτὰς ἀδικαιολογήτους οὕσας, νὰ παραθέτῃ ὅμως λεπτομερέστερον καὶ τὰ αἷτια ὧν ἕνεκα ἀδύνατον ἦν ἄλλως γενέσθαι. Τοῦτο βεβαίως δὲν μετατρέπει τὴν κακίαν εἰς ἀρετήν, ἀλλ' ἐλαφρύνει τὸ ἔγκλημα. Ἡ ἐπανάστασις τῶν Ἑλλήνων, ὡς λέγει καὶ αὐτὸς ὁ συγγραφεύς, δὲν ἦν ἔθνους συγκεκριμένου καὶ τακτικῶς διοικουμένου ἀποστασία κατὰ τοῦ ἡγεμόνος ἢ κατὰ τῆς κυβερνήσεως αὐτοῦ, δὲν ἦν ἀνταρσία τῶν Γάλλων κατὰ Καρόλου τοῦ Ι' ἢ ἐξέγερσις τοῦ Βελγίου κατὰ τῆς Ὁλλανδίας, ἀλλ' ἀνάστασις λαοῦ δεδουλωμένου καὶ τυραννουμένου πρὸ τισσάρων αἰώνων, διατελοῦντος ὑπὸ ἐξουσίαν καταλύσασαν πᾶν ὄριον μετὰ δικαίου καὶ ἀδίκου, συντρίψασαν πᾶν δικαίωμα, καταργήσασαν πάντα νόμον, καὶ μόνον τὸ αὐθαίρετον καὶ τὴν ἀγχόνην ἐγκαθιδρύσασαν. Ἀγαπῶμεν ἀρὰ τὸν ἄλλον ἐκεῖνον τῆς Ἱστορίας ἐπικριτὴν (α), ὡς καταγράφοντα ἐπιμελῶς καὶ ἐπι-

μελέστερον ἀπαριθμοῦντα τοὺς λόγους τῶν παρεκτροπῶν. Ὅμιλῶν περὶ τῆς παραδόσεως τοῦ Νεοκλήστρου, καθ' ἣν «οἱ Ἕλληνες ἐδόθησαν εἰς γυνικὴν σφαγὴν, ὡς λέγει ἡ Ἱστορία, παρὰ τὰ συνολογηθέντα», προστίθεται εὐθὺς ἀμέσως: «mais on comprend que les bandes indisciplinées des assiégeans devaient être animées de ce désir violent de vengeance que les opprimés avaient légué depuis quatre siècles d'outrages à leurs descendants». Ὡσαύτως καὶ ὅτε βλέπει τὸν συγγραφεᾶ καταδικάζοντα τὰ κατὰ τὴν ἄλωσιν τῆς Τριπόλεως γενόμενα, εἰς de tels écarts, λέγει, s'abandonne la multitude chaque fois et en tout pays, quand elle sent que le lien social est brisé, καὶ ἐπαναλαμβάνων τοὺς λόγους δι' ὧν καὶ ὁ συγγραφεὺς συγκερᾷ τὸ ἀνόσιον τῆς πράξεως, «on pourrait ajouter, προστίθεται, que la ville mahométane fut prise d'assaut, que les Grecs eurent à vaincre une résistance des plus opiniâtres, et que leurs chefs firent de vains efforts pour arrêter le carnage, tandis que six mois plus tard la poétique, riche et industrieuse île de Chios, après s'être soumise, eut à souffrir les mêmes desastres que Tripolitza, et que les commandans turcs se rendirent alors coupables de la plus odieuse perfidie».

Ἐκ τῆς βραχείας ταύτης ἀναλύσεως ἀποδεικνύεται, προνεῦμεν, τὸ σφαλερὸν τῶν κατὰ τῆς Ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς ἐπανάστασεως κατηγοριῶν διότι, δὲν εἶναι μὲν, καθὼ τοῦλάχιστον ἔργον ἀνθρώπινον, ἄμοιρος ἐλλείψεων, ἐλλείψεων ὅμως δι' ἃς ἀδίκως ἐγκαλεῖται ὑπὸ τινων τοῦ συγγραφέως ἢ προαίρεσις. Αἰὲ τοῦτο καὶν πρέπει νὰ ὁμολογήσωμεν τὴν ἀξίαν τοῦ συγγράμματος καὶ νὰ δειχθῶμεν εὐγνώμονες πρὸς τὸν ἱστοριογράφον, ὅτι συγκεφαλαιώσας μετὰ πλείστης φιλοπατρίας καὶ δεξιότητος ἐν ἐνὶ πίνακι τοὺς αἰῶλους τῶν Ἑλλήνων, ἀνενέωσε κατ' ἀμφοτέρω τὰ ἡμισφαίρια, ὧν οἱ σοφοὶ ἐπήνεσαν τὸ ἔργον τοῦτο, τὰς πρὸς ἡμᾶς συμπληείας, καὶ ἐκραταίωσε τὴν δόξαν ὅτι ἔθνος ἀνκτῆσαν διὰ τῆλικούτων ἀγώνων παθημάτων καὶ θυσιῶν τὴν ἰδίαν ἐλευθερίαν εἶναι βελτίονος τύχης ἄξιον.

ΠΕΤΡΟΣ Ο ΜΕΓΑΣ.

—οοο—

« Πέτρος ὁ Α', ὁ δημιουργήσας αὐτὸς ἐκυτὸν, ἠγωνίζετο νὰ δημιουργήσῃ συγχρόνως καὶ νὰ πολιτίσῃ καὶ τὸ ἴδιον ἔθνος. Ἐλέγετο δὲ ὅτι ἦν κράμα τι μεγαλείου καὶ βραχυρότητος. Πάντες ἐθάρμυζον τὸν ἀκατάσχετον αὐτοῦ ἔρωτα πρὸς τὴν μάθησιν, ἔρωτα, ὅστις, εἶχε καταφέρει αὐτὸν, καὶ τοι ἐνδόξως κρατοῦντα τὰ τε σιῆπτρα καὶ τὴν σπάθην, εἰς τὸ νὰ ἐργασθῇ ὡς ἀπλοῦς ξυλουργὸς ἐν Ἀμστελ-

(α) Τὸν πορτὸν Γάλλον Hase. Ὁρα Journal des Savans φιλ. Ἰστορίας καὶ Ἰουνίου 1857, Ἡ ἐπίκρισις ἀφορᾷ μᾶλλον τὸ λατι-

νὸν τῆς Ἱστορίας: καταδικαίνει δὲ καὶ ὁ ἐπικριτὴς αὐτοῦ τὴν ἐπρωποληψίαν τοῦ συγγραφέως.

δάμω. Ἦρχετο δὲ εἰς Παρισίους ὅπως τελειοποιηθῇ περὶ τὰς τέχνας, ἀναγνωρίζων οὕτω τὴν ὑπεροχὴν τῆς μητροπόλεως ταύτης.

» Ἐπιθυμῶν πρὸ πολλοῦ νὰ ἴδῃ τὴν Γαλλίαν ἀνεκρίνωσε τὴν ἔρεσιν αὐτοῦ πρὸς Λοδοβίκον τὸν ΙΔ' περὶ τὰ τελευταῖα ἔτη τῆς βασιλείας τοῦ μονάρχου τούτου· ἀλλ' ἀσθενῆς καὶ προβεβηκώς ὁ Λοδοβίκος, οὐδ' ἔχων, ἕνεκα τῆς ἐνδείας τοῦ δημοσίου ταμείου, πῶς νὰ ὑποδεχθῇ μετὰ πλείστης ὅσης πομπῆς καὶ παρατάξεως, ὥς συνείθιζε πάλαι, τὸν ξένον αὐτοῦ, κατώρθωσεν ἐπιτηδεῖας νὰ ἀναβληθῇ ἡ ἐπίσκεψις.

» Μετὰ δὲ τὸν θάνατον τοῦ βασιλέως ὁ Πέτρος προσέταξε τὸν πρέσβυν αὐτοῦ Κουρακὶν νὰ εἰσάγει τὴν ἐν Παρισίοις αὐλὴν (*), ὅτι ἐπιθυμῶν νὰ ἐπισκερθῇ τὴν Γαλλίαν ἀνεχώρει ἐκ τῆς Ῥωσ-

σίας, ἀνώρουξε πολλὰς διώρυγας· ἐπειδὴ δὲ μιᾷ τούτων, διαρχομένης διὰ τῶν ἐν Γερμανίᾳ Ἀγγλικῶν κτήσεις, τὴν ἐξακολούθησιν δὲν ἐπέτρεψεν ὁ Γεώργιος, ὁ τσάρος ὠργίσθη ὑπερβυλλόστως, καὶ τὴν ὀργὴν αὐτοῦ ἀπέδειξε περιέργως κατὰ τινὰ συνέντευξιν ἣν ἔλαβεν ἐν Ἀμστελδάμῳ μετὰ τοῦ πρέσβους τῆς Ἀγγλίας. Ὁ πρέσβυς τῆς Ἀγγλίας, ἐζήτησε νὰ παρουσιασθῇ ἐνώπιον τοῦ αὐτοκράτορος· ἀλλ' ἐπειδὴ οὗτος ἀπῆρχετο τὴν ὥραν ἐκείνην εἰς ἐπίσκεψιν πλοίου, προσεκάλεσεν ἐκαὶ τὸν πρέσβυν. Ὅτε δὲ ἦλθεν, εὔρε τὸν Πέτρον μετέωρον ἐπὶ τινος τῶν ἱστών, καὶ ἔτοιμον νὰ δεχθῇ αὐτὸν ἐκαί· ὁ Βρετανὸς διπλωμάτης, οὐχὶ πολλὰ ἐλαφρὸς, ἐπεθύμει ν' ἀποφύγῃ τὴν ἐνέκριον ἐκείνην συνέντευξιν· ἀλλὰ δὲν ἐτόλμησε νὰ δαίξῃ ὅτι φοβεῖται. Ἀνέστη λοιπὸν καὶ διέμεινε πολλὴν ὥραν μετὰ τοῦ αὐτοκράτορος.

— Τίς ἐξ ὧμων, ἠρώτησεν ὁ ἀντιβασιλεὺς τοὺς περὶ αὐτόν, εὐχαριστεῖται νὰ ὑπάγῃ εἰς ὑποδοχὴν τοῦ μεγάλου ἡγεμόνος;

— Λέγεται, ἀπεκρίθη ὁ Νουέ, ὅτι ὁ τσάρος ἔχει τὴν δεξιὰν βρεΐαν, καὶ ὅτι οἱ ὄμοι τοῦ ὑπουργοῦ τοῦ Πεντζικώφ εἶναι καταπληγόμενοι ἀπὸ τὸ κινεῖν αὐτόν.

— Ἀντιβασιλεῦ, εἶπεν ὁ Βρετανός, ἰδοὺ ὦρα νὰ λάβῃ μερικὰ μαθήματα ὁ Δουβιά.

— Μὲ τὰ χεῖρα μόνον οἱ χωριάται παίζουν, ἀνέκραξεν ὁ Δουβιά, ὅστις τὴν παρελθούσαν εἴχε ῥαπισθῇ παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως.

» Ὁ τσάρος ἐμελλε ν' ἀπεβῇ εἰς Δουβιέρκα· ἐκαὶ λοιπὸν ἐστάλη ὁ μαρκήσιος Νέλ καὶ Δουβιά μετὰ βασιλικῶν ὀχημάτων, ἔχων ὁδηγίαν ἵνα ἀπονείμῃ αὐτῷ τιμὰς ὅποια ἀπονέμονται καὶ πρὸς τὸν βασιλέα, καὶ νὰ φέρῃ αὐτόν ἀνεξέδως. Ἐστάλη δὲ εἰς προὔπαντησιν αὐτοῦ καὶ ὁ στρατάρχης Τεσσέ.

» Ὁ αὐτοκράτωρ ἐφθασεν εἰς Περσίους τὴν 7 Μαΐου 1717, περὶ τὴν 9 τῆς νυκτός, καὶ κατέβη εἰς Λούβρον. Ἐπειδὴ δὲ εὔρεν αὐτὸ πολυτελές, ἐζήτησεν οἰκίαν ἰδιωτικὴν καὶ ἀναβὰς ἀμέσως εἰς τὸ ὄχημα ἦλθεν εἰς ξενοδοχεῖον παρὰ τὴν Ὀπλοθήκην· ἀλλὰ καὶ ἐνταῦθα εὔρε τὴν αὐτὴν πολυτέλειαν. Ἠναγκάσθη λοιπὸν νὰ καταλύσῃ εἰς τὸ ξενοδοχεῖον τοῦτο, τοποθετήσας ἐντὸς ἱμντιοφυλακείου κλίνην στρατιωτικὴν ἣν ἔσπευε μεθ' ἑαυτοῦ.

» Πέτρος ὁ Α' ἦν μεγαλόσωμος, εὐπαγής, ἰσχνός, καὶ μελάγχρους· εἶχε τοὺς ὀφθαλμοὺς μεγάλους καὶ ζωηρούς, τὸ βλέμμα ὀξύ ἐνίοτε δὲ καὶ ἄγριον, ὅσκις μάλιστα ἐκινεῖτο σπασμωδῶς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἕνεκα τοῦ θυμένου αὐτῷ δηλητηρίου ὅτε ἦν ἐτι βρέφος. Ὅτε ὅμως ἐδέχετό τινα, ἐρχιδρύνετο τὴν φυσιογνωμίαν καὶ ἀπέκτα μάλιστα χάριν τινά, εἰ καὶ ἐτίρει πάντοτε τὴν ἀρκτὴν αὐτοῦ· τὰ βίαια καὶ ἀλλεπάλληλα κινήματα αὐτοῦ κατήγγελλον τὴν ὀρμὴν τοῦ χαρακτῆρος καὶ τὴν σφοδρότητα τῶν παθῶν του. Τὸ μεγαλοπρεπές ἀλλὰ καὶ πᾶν θρασὺ ἦθος του εἰδείκνυν ἀνδρὰ αἰσθανόμενον ὅτι ὅπουδήποτε εὕρισκετο ἦν κυρίαρχος· ἀλλεπάλληλοι ἦσαν καὶ αἱ θελήσεις καὶ αἱ ἐπιθυμίαι καὶ αἱ ὀρέξεις αὐτοῦ, καὶ οὐδαμῶς ἀνείχετο ἐναντιότητά

Πέτρος ὁ Μέγας.

σίας. Σημειωτέον ἐνταῦθα ὅτι ὁ αὐτοκράτωρ καὶ ὁ Κουρακὶν ἦσαν σύγγαμβροι· εἶδὲ καὶ ὁ πρῶτος ἀπέβηκε καὶ κατέκλεισεν ἐν μοναστηρίῳ τὴν σύζυγον αὐτοῦ, ἐξακολούθει ὁμοῦς ἀγαπῶν καὶ τιμῶν τὸν Κουρακὶν...

» Ὁ ἀντιβασιλεὺς δὲν ἐπεθύμει τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος, οὐ μόνον ἀποφεύγων τὴν δαπάνην ἀλλὰ καὶ φοβούμενος τὰ ἄτοπα ὅσα ἤθελον ἔσως γεννηθῇ ἕνεκα τοῦ χαρακτῆρος καὶ τῶν ἐτι βρεβάρων ἡθῶν τοῦ ἡγεμόνος τούτου, δημοτικῶς μὲν φερομένου πρὸς τοὺς ναύτας καὶ τεχνίτας, πύκνως ὁμοῦς δειχθεσμένου ἀγερῶχα πρὸς τὴν αὐλὴν. Ἀλλ' ἐτι μᾶλλον ἐσπενοχωρεῖτο ἕνεκα τοῦ μίσους τοῦ τσάρου πρὸς Γεώργιον τὸν τῆς Ἀγγλίας, ἣν ὁ ἀντιβασιλεὺς περιποιεῖτο διαφερόντως. Τοῦ δὲ μίσους τοῦ Πέτρου πρὸς τὸν βασιλέα τῆς Ἀγγλίας αἰτία ἐγένετο αὕτη· περὶ πολλοῦ ποιούμενος ὁ αὐτοκράτωρ τὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἐμπορίας ἐν

(*) Ἀνάγκη· ὅτιος τότε τοῦ διαδόχου τοῦ Λοδοβίκου ΙΔ', εἰς αὐτὴν ἐπιτροπικῶς ὁ δὲ δὲ Ἀδελφίνα.

εἶτε ἐκ περιστάσεως εἶτε ἐκ τοῦ χρόνου εἶτε ἐκ τοῦ τόπου προσερχομένην. Ἐνίοτε στενοχωρούμενος ὑπὸ τῆς πολλῆς τῶν θεατῶν συρροῆς, ἀπέπεμπεν αὐτοὺς διὰ μιᾶς λέξεως ἢ διὰ μιᾶς χειρονομίας. . . Ἐάν, μέλλοντος νὰ ἐξέλθῃ τὸ ὄχημα αὐτοῦ δὲν ᾔην ἑτοιμον, ἀνέβαινεν ἀδιστακτικῶς εἰς ἀμαξὴν δημοσίαν, ἢ καὶ ἀνέκονταν εἰς τινὰ ἐξ ἐκείνων οἵτινες εἶχον ἐλθεῖν νὰ ἰδῶσιν αὐτόν. Καί ποτε ἀναβάς εἰς τὸ ὄχημα τῆς συζύγου τοῦ στρατάρχου Μαινιῶν μετέβη εἰς Βουλωνίαν· ὁ δὲ στρατάρχης Τεσσέ καὶ οἱ στρατιῶται ἔτρεχον ὁρμαῖοι ἵνα καταφθάσωσιν αὐτόν.

• Καὶ ᾔην μὲν ἐν γένει ἀδιάφορος εἰς τὰ περὶ τῆς ἐθιμοταξίας, ἐνίοτε ὅμως ἐθεώρει ἀναγκαίαν αὐτήν. Πολλὰκις μάλιστα καταδείκνυε διὰ σπαγίας δεξιότητος τὴν μεταξὺ βαθμῶν καὶ προσώπων διαφοράν.

• Εἰ καὶ ᾔην εἰς ἄκρον ἀνυπόμονος νὰ περιτρέξῃ τὴν πόλιν ἄμα ἐλθὼν, δὲν ἠθέλησε νὰ ἐξέλθῃ πρὶν ἢ ἐπισκεφθῇ αὐτόν ὁ βασιλεὺς.

• Τὴν ἐπιούσαν τῆς ἀφίξεως τοῦ τσάρου ἐπεσκέφθη αὐτόν ὁ ἀντιβασιλεὺς· ἐκεῖνος δὲ ἐξελθὼν τοῦ δωματίου προέβη μικρὸν πρὸς τὸν ἐρχόμενον, ἡσπάσθη αὐτόν καὶ δεῖξας τὴν ὁρὰν τοῦ δωματίου ἐστράφη καὶ εἰσῆλθε πρῶτος παρακαλουθούμενος παρὰ τοῦ ἀντιβασιλέως καὶ τοῦ Κουρακὶν χρησιμεύοντος ἀντὶ διερμηνέως. Ἐν τῷ δωματίῳ ὑπῆρχον δύο θρανία, ὁ δὲ Κουρακὶν ἵστατο ὀρθός. Μετὰ συνδιάλεξιν ἡμισείας ὥρας, ὁ αὐτοκράτωρ ἠγέρθη καὶ ἐστάθη ἐκεῖ ὅπου ἐδέχθη τὸν ἀντιβασιλέα· οὗτος δὲ κλίνας ἐδαφικῶς τὴν κεφαλὴν ἀνεχώρησε, τοῦ τσάρου προσεχόμενος διὰ νεύματος.

• Τὴν 10 Μαΐου ἦλθε καὶ ὁ βασιλεὺς εἰς ἐπίσκεψιν τοῦ αὐτοκράτορος, ὅστις καταβάς εἰς τὴν αὐλὴν ὑπεδέχθη αὐτόν ἐξερχόμενον τῆς ἀμαξίας, καὶ ἀμφοτέρω βαδίζοντες ἐξίσαν, τοῦ βασιλέως κατέχοντες τὰ δεξιὰ, εἰσῆλθον εἰς τὸν θάλαμον ὅπου ὁ αὐτοκράτωρ προσέφερε τῷ βασιλεὶ τὸ πρῶτον θρανίον. Ἀποῦ δὲ ἐκάθησαν ὀλίγον, ὁ τσάρος ἐγαρθεὶς ἔλαβε τὸν βασιλέα εἰς τὰς ἀγκάλας του, τὸν ἡσπάσθη πολλὰκις τὸ βλέμμα ἔχων μαλακόν, καὶ δεικνύων περιπαθεστάτην ἀγάπην.

— Βασιλεῦ, εἶπε, θὰ γείνης μεγαλῆτερος καὶ τοῦ πάππου σου.

• Ὁ δὲ βασιλεὺς, εἰ καὶ βρέφος, δὲν ἠπόρησε διόλου, ἀπεκρίθη διὰ τινος φιλοφροσύνης καὶ εὐχρίστως ἐδέχθη τὰς περιπτύξεις τοῦ αὐτοκράτορος. Κατὰ τὴν ἐξοδὸν αὐτῶν ἐτηρήθη ἡ πρώτη τάξις. Ὁ αὐτοκράτωρ ἦλθε πάλιν μέχρι τοῦ ὀχήματος...

• Τὴν ἐπιούσαν ὁ τσάρος ἀπέδωκε τὴν ἐπίσκεψιν πρὸς τὸν βασιλέα. Ὁ βασιλεὺς ἠτοιμάζετο νὰ ὑποδεχθῇ αὐτόν καταβαίνοντα τῆς ἀμαξίας· ἀλλὰ μύλις παρατηρήσας αὐτόν ὁ αὐτοκράτωρ ὑπὸ τὴν στολὴν τοῦ Κεραμικοῦ, ἤνοιξε μετὰ σπουδῆς τὸ ὄχημα καὶ καταβάς ἔβραμε πρὸς ἐκεῖνον, ἔλαβεν αὐτόν εἰς τὰς ἀγκάλας του, ἀνέβη τὴν κλίμακα καὶ τὸν μετέφερεν οὕτω μέχρι τῆς αἰθούσας. Ἐτηρήθη δὲ καὶ ἐνταῦθα ἡ αὐτὴ τάξις τῆς προτεραιότητος, πλὴν τῆς δεξιᾶς, τοῦ βασιλέως βαδίζοντος πάντοτε ἐξ

ἀριστερῶν ὡς ἔπραξε τὴν προλαβοῦσαν πρὸς αὐτόν καὶ ὁ τσάρος.
(Ἐπεται τὸ τέλος.)

Αἱ γυναῖκες ἐν Ἰαπωνίᾳ.

— 000 —

Κατὰ παράδοσιν τῶν Ἀσιατικῶν ἐθίμων αἱ γυναῖκες τῆς Ἰαπωνίας ἔχουσι κοινωνικὴν σημασίαν, καὶ τοιαύτην μάλιστα ὥστε ἀναβαίνουν κατὰ διαδοχὴν εἰς τὸν θρόνον τοῦ μικάδου ἢ τοῦ πάπα, περιερχόμεναι οὕτω εἰς τὸ ἀνώτατον τῶν ἀξιωματικῶν. Οἱ Ἰαπωνεῖς ἔρχονται εἰς νόμιμον γάμον μετὰ μιᾶς μόνον γυναίκης, τὴν ὁποίαν δὲν κατακλείουσιν ὡς οἱ Κινεῖzes καὶ οἱ ἄλλοι τῆς Ἀσίας λαοί. Ὑπόκεινται ὅμως ἀντὶ τῆς ἐλευθερίας ταύτης εἰς αὐστηρατάτας τινὰς ὑποχρεώσεις, τοιαύτας ὁποίας οὐδεμία ἴσως τῶν ἡμετέρων γυναικῶν ἠθέλει ποτε συγκατατεθῇ νὰ ἀναδεχθῇ. Ἐχει χρέη ὁ σύζυγος; Ἀποφεύγει τὴν πληρωμὴν αὐτῶν; Ἡ κυρία σύζυγός του στέλλεται νὰ ἀναπνεύσῃ τὴν καταφυκτικὴν δρόσον τοῦ Ἰαπωνικοῦ Μεδρεταί. Ἐπραξεν ὁ κύριος ἐγκλημα ἢ κακούργημα ἄξιον βρεῖας ποινῆς ἢ καὶ θανάτου, καὶ ἀποῦ ἔπραξεν αὐτὸ ἐδραπέτευσεν; Ὁ συζυγικός του σύντροφος ὀφείλει νὰ ἱκανοποιήσῃ τὴν ἐξυβρισθεῖσαν κοινωνίαν καὶ νὰ ὑποστῇ τὴν ποινὴν, ἔστω καὶ θάνατον.

Ἐπὶ τῶν θρησκευτικῶν καταδιώξεων γυναῖκες πολλάκι ἔλαβον τὸν στέφανον τοῦ μαρτυρίου χάριν τῶν συζύγων αὐτῶν.

Πρὸς τὰς γυναῖκας τῆς Ἰαπωνίας ἀπονέμονται τοσαῦται τιμὰ καὶ τοσοῦτον σέβας ὅποια οὔτε εἰς τὰς μᾶλλον ἐξευγενισμένας κοινωνίας τῆς Εὐρώπης. Ὅταν ἡγεμονικός τις γόνος ἢ ἄλλος τις ἐκ τῶν ἐν τῇ αὐτῇ μεριτάνων νυμφευθῇ, ἀναπτύσσει ἀκατανόητον πολυτέλειαν· κατασκευάζει παλάτια καὶ συγκροτεῖ συνουσίαν ἀξίαν λόγου χάριν τῆς συζύγου του, δίδει αὐτῇ ἑκατὸν τοῦλάχιστον, ἐνίοτε δὲ καὶ διακοσίας ἀμυρπύλους, αἵτινες οὐδεμίαν προσοισχέσιν μετὰ τῶν ἐξω. Αὗται δὲ αἱ κυρίαι τῆς τιμῆς, ὅπως ξενοφώνως καὶ σολοκῶς τὰς ὀνομάζομεν ἐν Ἀθήναις, διαιροῦνται κατὰ φάλαγγας ὧν ἐκάστη σύγκειται ἐκ δεκαεξὶ τοῦλάχιστον, καὶ διοικεῖται ὑπὸ μιᾶς κυρίας. Διακρίνονται δὲ αἱ φάλαγγες αὗται ἐκ τοῦ χρώματος τοῦ ενδύματος. Αἱ μὲν νέαι τῆς μιᾶς φάλαγγος φέρουσιν ἐσθῆτα πορφύραν μετὰ πρασίνων ταινιῶν, αἱ δὲ τῆς ἄλλης πρασίνην μετὰ ἐρυθρῶν. Πᾶσαι δὲ αὗται αἱ κόραι κατὰγονται ἐκ μεγάλων καὶ πλουσίων οἰκογενειῶν, εἰσὶν ἐπιμελῶς ἀνατεθραμμέναι καὶ διατρέπουσι κατὰ τὴν συμπεριφορὰν. Οἱ γονεῖς τῶν τῶν παρεχόμενων ἐπὶ δεκαπέντε ἢ καὶ εἴκοσιν ἔτη, ἐνίοτε δὲ καὶ ἐπ' ὀρουζωῆς. Ἐάν ὅμως, φθάνουσιν εἰς ὥρην γάμου, ἐπιθυμῶσι νὰ ὑπανδρευθῶσι (καὶ ποῖα δὲν ἐπιθυμεῖ;) ὁ κύριός των δίδει εἰς αὐτὰς σύζυγον εὐγενῆ τινὰ ἐκ τῶν περὶ αὐτῶν.

Αἱ γυναῖκες τῶν μεγιστάνων ἐπισκέπτονται ἀπαξ κατ' ἔτος τοὺς γονεῖς αὐτῶν· ἡ ἐπίσκεψις δὲ αὕτη